

Forundersøgelse – VP2

Vandplanprojekt Hejselbæk o8031_d

Vandområdeplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter vandløbsforekomst o8031_d, der er 6,784 km og beliggende i Hejselbæk. Vandløbsforekomsten omfatter følgende indsats udpeget i vandområdeplan 2015-2021 for Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak:

Etablering af træer på 0,9 km af strækningen.

Indsatsen har til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbsforekomsten.

Vandløbsforekomsten er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område, men udmunder i Uggerby Å. Den nedre del af Uggerby Å er omfattet af Natura 2000-område nr. 5 Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb.

Formål

Formålet med forundersøgelsen er, at belyse om projektet opfylder kriterierne for at opnå tilskud og derved tilvejebringe et grundlag for om projektet kan realiseres, og i hvilken form og omfang projektet kan/skal realiseres. Forundersøgelsen skal således sikre at indsatsen kan realiseres i overensstemmelse med de øvrige indsats, og at indsatsen realiseres således at det er i overensstemmelse med den eksisterende strækning.

Forundersøgelsen skal ligeledes undersøge muligheden for at realisere indsatsen. Vurdering om mulighed for realisering medfører bl.a. undersøgelse af:

1. Er projektet omkostningseffektivt.
2. Forbedres passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
3. Tilpasses faldet de lokale forhold og fiskebestande. Faldet skal være mindst 1 % og højst 10 %.
4. Anlægges brinkanlæg så de ikke bliver stejle end 1:1,5.
5. S sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat.
6. Maksimalvandføring og tilpasning af sandfang ved etablering af sandfang.
7. Vandføringen i omløbsstryg.

8. Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn.
9. Træers placering.
10. At der ikke sker skade på dyre og plantearter, der er omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Forundersøgelsen redegør således for, hvordan indsatsen forventes at kunne bidrage til opnåelse af miljømålet samt, hvordan projektet forventes at kunne gennemføres og om det lever op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen § 5. Forundersøgelsen belyser endvidere relevante forhold vedrørende prioriteringskriterierne i § 6.

Forundersøgelsen skal endvidere redegøre for om det er muligt at opnå de nødvendige tilladelser for realisering.

Eksisterende forhold

Vandløbsforekomst o8031_d er del af det offentlige vandløb Hejselbæk, som udmunder i Uggerby Å. Den samlede længde af Hejselbæk systemet er 16,7 km.

I vandplan 1 er der i Hejselbæk systemet, der omfatter strækning o8031_b, o8031_c, o8031_d og o8031_a gennemført eller er i gang med at blive realiseret følgende indsatser:

- AAL-203
- AAL-297
- AAL-298
- AAL-296
- AAL-224
- AAL-104

Hejselbæk har en samlede længde på omkring 7,5 km med udløb i Uggerby Å. Hejselbæk er reguleret og uden større fysisk variation og fast substrat på den første del. På den resterende del øges faldet til godt og de fysiske forhold forbedres væsentligt, bl.a. med høller og stryg, fast bund og flere steder nogenlunde egnede gydebanker. Sandvandring er dog et generelt problem.

Potentialet for målopfyldelse vurderes som god på grund af den fysiske tilstand og moderate faldforhold.

Den fysiske tilstand er moderat-god ifølge seneste vurdering fra staten.

DVFI

I Hejselbæk blev der på faunastation 3020121005 lavet en DVFI-undersøgelse i 2011, der resulterede i faunaklasse 5. På station 3020121009 blev der i 2007 foretaget en DVFI-undersøgelse, der udmundede i faunaklasse 5.

Fisk

DTU Aqua's seneste vurdering af Hesselbæk, hviler på en undersøgelse fra 2009.

Det nedre forløb beskrives som naturligt bugtet med stedvis gydebund. Det store fald bevirker at de stejle brinker skrider i bækken. Nederst er en tidligere spærring ved en gammel stenkiste fjernet, ved at faldet er udjævnet med store sten, og det forventes at den frie passage hér, sammen med yderligere tiltag, fremover vil ændre bækken til en produktiv ørredbæk.

DTU har givet lokalitet 107, ved Vester Brasholt, biotopkarakteren 0, dvs. uegnet som ørredvand.

Lokalitet 108, ved Baggesvogsvej, har fået en biotopkarakter-vurdering på 2 for ½ - årsfisk svarende til at lokaliteten bør kunne huse 30 stk. halvårsfisk pr. 100 m², mens lokalitet 109, ved Kirkevej, har fået en biotopkarakter-vurdering på 2 for ½ -årsfisk svarende til 30 stk. halvårsfisk pr. 100 m². Samme lokalitet har fået en vurdering på 2 for 1-årsfisk svarende til 12 stk. 1-årsfisk pr. 100 m².

Lokalitet 110, ved Hejselbækvej, har fået en vurdering på 2 for 1-årsfisk svarende til 12 stk. pr. 100 m².

DTU Aqua's seneste vurdering af Baggesvogn Bæk, hviler på en undersøgelse fra 2009. DTU beskriver her vandløbet som overvejende reguleret. DTU henviser til Fiskeøkologisk Laboratoriums beskrivelse af strækningen gennem Baggesvogn Skov, hvori der står at denne strækning har udmærkede fysiske forhold. Nedstrøms Baggesvogn Skov ned mod Mølledam beskrives de fysiske forhold som ringe pga. sandvandring og ensartet blød/sandet bund uden variation. Strækningen nedstrøms fisketrappen ved Mølledam, har fast bund, og det anbefales her at etablere sandfang og udlægge gydegrus og skjulesten. Desuden anbefales at fjerne fisketrappen og udjævne faldet her ved hævnning af vandløbsbunden.

DTU har givet lokalitet 113, ved Baggesvogsvej, en biotopkarakter-vurdering på 1 for ½-årsørred, dvs. lokaliteten burde kunne huse 15 stk. pr 100 m², mens lokalitet 114, ved Mølledam, har fået en biotopkarakter-vurdering på 2 for ½-årsørred, svarende til 30 stk. pr 100 m².

DTU Aqua's seneste vurdering af Tilløb til Hesselbæk, hviler på en undersøgelse fra 2009. DTU beskriver tilløbet som med rigtigt gode fysiske forhold med god strøm og en bund af gydegrus nedstrøms Koldbro. Opstrøms broen er bunden mere sandet.

DTU har givet lokalitet 112 ved Baggesvogsvej en biotopkarakter-vurdering på 3 for yngel, svarende til at lokaliteten burde kunne huse 180 stk. yngel pr 100 m². Samme lokalitet har fået en vurdering på 3 for ½-årsfisk svarende 45 stk. pr. 100 m².

Mulig realisering af projektet

Hjørring Kommune har ved forundersøgelsen fundet, at udlægning af groft materiale ikke er nødvendig, da vandløbet i sin nuværende form har en tilfredsstillende variation i bundsubstrat. Etablering af træer vil skabe den nødvendige variation i den eksisterende grøde og skabe tilstrækkelig variation ved skygge og rødder, der med tiden vokser ud i vandløbet og dermed er med til at stabilisere brinkerne. Forundersøgelsen har således afdækket, at det kun er nødvendigt at anvende virkemidlet etablering af træer.

Hjørring Kommune vurderer, at det er muligt at gennemføre projektet på som beskrevet i detaljeprojekt (Bilag 2).

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Hesselbæk og Tilløb til Hesselbæk er offentligt vandløb. Baggesvogn Bæk er privat vandløb.

Hesselbæk er omfattet af regulativ for kommunevandløb nr. 10 Hejselbæk. Hesselbæk har en samlet regulativ længde på 7.631 m. Krav til vandløbsskikkelse fremgår af regulativet.

Grødeskæring og kantslåning foretages manuelt 2 gange årligt i uge 20 og uge 33-34.

Kommende

Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

I forbindelse med regulativrevisionen udarbejdes der også vedligeholdelsesbestemmelser for de private vandløb.

Relation til beskyttet natur og arter

Hesselbæk, Baggesvogn Bæk og Tilløb til Hesselbæk er alle beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring vandløbene ved indsatserne.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV og bilag 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring indsatserne.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Røde Møllebæk er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved vandløbene. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Hejselbæk er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område, men udmunder i Uggerby Å. Uggerby Å's nedre del, er omfattet af Natura 2000-område 5 Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb.

Realisering af indsatserne vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 området.

Relation til anden lovgivning

Indsatserne ligger i landzone. Hjørring Kommune vurderer, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Vandløbsforekomsten er omfattet af vandløbsloven. Etablering af træer forudsætter derfor tilladelse efter vandløbsloven. Realisering af indsatsen vurderes ikke, at påvirke vandføringen i et omfang så revision af regulativer er nødvendig.

Nødvendige tilladelser

Hjørring Kommune vurderer, at det er muligt, at opnå de nødvendige dispensationer og tilladelser til træer. Det drejer sig om dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 3 samt afgørelse efter vandløbslovens kapitel 6 og § 37 samt kapitel 7 i bekendtgørelse nr. 834 af 27. juni 2016, om vandløbsregulering og restaurering med videre.

Omkostningseffektivitet

Basisdata

Vandløbstype	1
Længde Vandplan 2 indsats	6,784 km
Længde Vandplan 1 indsats	0 km
Længde VP2-VP1	6,784 km
Indsatstype	Etablering af træer 0,9 km
Tilbud - omkostning	4.500 kr.
Referenceværdi	232.012,80 kr.
Referenceværdi x 1,5	348.019,20 kr.

Referenceværdi

Der udplantes 180 antal rød-el i grupper af 5-10 antal fordelt over 0,9 kilometer.

I forbindelse med VP 1 er der fjernet 6 spærringer af typen vejunderføring. De har punkt udstrækning. Den strækning der kan opnås tilskud til i forbindelse med VP 2 projektet er således 6,784 km.

Den samlede referenceværdi for vandforekomsten er således 232.012,80 kr. Projektet er derfor som udgangspunkt ikke omkostningseffektivt, hvis omkostning til realisering overstiger 348.019,20 kr.

Realiseringsomkostninger

Hjørring Kommune realiser selv indsatsen etablering af træer på en strækning på 0,9 km.

Hjørring Kommune kan realiser indsatsen for 4.500 kr. (Bilag 5).

De indhentede tilbud er i overensstemmelse med de standardpriser som Hjørring Kommune har beregnet på baggrund af erfaring med tidligere projekter (Bilag 3).

Løn til eget personale til administration af realiseringsprojektet (dvs. udarbejdelse af realiseringsrapport, tilsyn med opgave udførelse af opgaven mv.) i alt 10.048,25 kr.

Samlet omkostning for realisering af projektet 14.548,25 kr.

Eftersom referenceværdien*1,5 er 348.019,20 kr. anses projektet for at være omkostningseffektivt.

Effekt af projektet

Etablering af træer vurderes at have følgende effekter:

Det vil på længere sigt reducere tilgængeligheden af lys for vandplanterne og dermed nedsætte væksten. Det vil medføre, at de fysiske forhold i vandløbet kan forbedres ved forskellige mekanismer. Det er bl.a. vist, at træplantning alene kan skabe et mere naturligt vandløbsprofil, da træerne, deres rødder, nedfaldende grene og med tiden også stammer forøger dynamikken i vandets strømning og dermed forbedre de fysiske forhold. Denne øgede dynamik vil skabe flere levesteder for især smådyrene, samt øge vandløbets evne til at omsætte organisk stof, næringsstoffer og miljøfremmede stoffer. Rødderne holder på brinkerne og giver fiskeskjul, og bladene er vigtig fødekilde for mange smådyr i vandløbet og dermed til gavn for fiskene.

Lodsejer holdning

Berørte lodejer og deres holdning fremgår af Bilag 4.

Afværgeforanstaltninger

Hjørring Kommune vurderer, at det ikke er relevant med afværgeforanstaltning i dette projekt. Der er derfor ikke udarbejdet forslag til afværgeforanstaltning.

Bilag

Bilag 1: Figur

Bilag 2: Detaljeprojekt

Bilag 3: Erfaringspriser fra Hjørring Kommune

Bilag 4: Berørte lodsejer og deres holdning

Bilag 5: Pris for realisering projekt – Materialegården Hjørring Kommune

Bilag 6: Kontrakt

Bilag 7: Timeregnskab

Bilag 8: Løn Charlotte Sørensen

Bilag 9: Løn Christian Sejlund

Bilag 10: Løn Jan Sørensen

Bilag 11: Løn Jens Pedersen

Bilag 12: Løn Poul Træholt